

Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin Analizi

(Analysis of The Relationship Between Learning Approaches and Academic Motivation of Students Receiving Accounting Education)

Nazan GÜNGÖR KARYAĞDI^a , Murat KARA^b

^a Doç. Dr., Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları
ngkaryagdi@beu.edu.tr

^b Dr. Öğr. Ü., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Gevaş Myo, Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, m.kara@yyu.edu.tr

Öz

Bu çalışma ile, meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin muhasebe dersinde öğrenmede gösterdikleri öğrenme yaklaşımları ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkiyi analiz etmek ve demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın kapsamını, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Gevaş Meslek Yüksekokulu, Van Meslek Yüksekokulu ve Erciş Meslek Yüksekokullarında muhasebe eğitimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında 211 öğrenciden veri toplanmış ve elde edilen veriler SPSS istatistik programında Spearman Korelasyon Analizi, Kruskal Wallis-H ve Mann-Whitney U testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, sınıfları okudukları MYO, okudukları lise açısından derin öğrenme, yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmadığı, ancak öğrencilerin üniversite tercih sırasına göre yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon eğilimleri açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunduğu sonucuna varılmıştır. Spearman Korelasyon analizi sonucunda, akademik motivasyon ile derin öğrenme arasında orta düzeyde, akademik motivasyon ile yüzeysel öğrenme arasında zayıf düzeyde, derin öğrenme ile yüzeysel öğrenme arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Muhasebe Eğitimi,
Öğrenme
Yaklaşımları, Derin
Öğrenme, Yüzeysel
Öğrenme,
Akademik
Motivasyon

Makale türü:

Araştırma

Abstract

This study aimed to analyze the relationship between the learning approaches of students studying at vocational schools in accounting courses and their academic motivation, and to determine whether these differ according to demographic characteristics. The scope of the study consists of students receiving accounting education at Van Yüzüncü Yıl University Gevaş Vocational School, Van Vocational School, and Erciş Vocational School. Data were collected from 211 students, and the obtained data were analyzed using Kruskal-Wallis-H and Mann-Whitney U tests in SPSS statistics. As a result of the analysis, it was concluded that there were no statistically significant differences in terms of deep learning, surface learning, and academic motivation in terms of the students' gender, age, grades in vocational schools, and high schools. However, there were statistically significant differences in terms of surface learning and academic motivation tendencies in terms of the students' university preferences. As a result of the correlation analysis, it was concluded that there was a moderate positive significant relationship between academic motivation and deep learning, a weak relationship between academic motivation and surface learning, and a very weak relationship between deep learning and surface learning.

Keywords:

Accounting
Education, Learning
Approaches, Deep
Learning, Surface
Learning, Academic
Motivation

Paper type:

Research

Başvuru/Received: 24.06.2025 | Kabul/Accepted: 25.08.2025 | iThenticate benzerlik oranı/similarity report: %19

Atıf/Citation: Güngör Karyağdı, N., Kara, M. (2025). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin Analizi, *İşletme*, 6(2), 165-183.

Giriş

Küreselleşmenin etkisiyle üniversitelerde verilen eğitimler önemsizmeye ve öğrenciler bu süreci değerlendirmek için büyük çaba sarf etmeye başlamıştır. Teknolojinin hızla ilerlemesi, bütün ülkelerde üniversite sayılarının giderek artması ve mezun sayısının da bu doğrultuda artış göstermesi işe alımlarda alanında daha başarılı öğrencilerin tercih edilmesini zorunlu kılmıştır. Çünkü son dönemlerde iş hayatında tartışılan en önemli konulardan biri yükseköğretimde öğrenim gören ve mezun olan adayların öğretim ve öğrenim kalitesidir (Owusu vd., 2019: 71). Üniversitelerdeki muhasebe eğitimi genellikle öğrencilerin muhasebe ile ilgili kavramları anlamaları ve finansal tabloları yeniden üretmeleri için genellikle aşırı teknik olarak tanımlanmıştır (Ballantine vd.2008: 189). Son dönemlerde, muhasebe öğretmenlerinin sadece teknik bilgi aktarımının ötesine geçmeleri ve öğrencileri muhasebe uygulamalarının temelini oluşturan ilke ve kavramlar hakkında daha derin bir anlayışla donatmalarının ve kendilerini mesleki olarak daha çok geliştirmelerine katkı sunacağı yönünde çağrılar yapılmaktadır (Flood ve Wilson, 2008: 227; Sam, 2020: 920). Çünkü bilinen bir gerçek vardır ki o da eğitimcilerin öğrencileri günümüz iş piyasasına uygun beceri setiyle donatmadaki rolünün son derece önemli olduğudur. Ancak şu da bir gerçektir ki, mezunlar muhasebe mesleğinin gerektirdiği yaşam tarzını benimsedikleri takdirde başarılı profesyonel muhasebeciler olmayı öğreneceklerdir. Öğrencilerin alanında profesyonel olarak yetiştirilmesi, piyasa koşullarına başarılı bir şekilde adapte olması ve alanında yetkin, donanımlı iş gücü açığının kapatılmasına destek sağlanması nitelikli bir mesleki eğitim ile sağlanmaktadır. Bireylere hem kişisel gelişimleri için gerekli olan birtakım özellikleri kazandırmada yardımcı olan hem de gerekli olan mesleki bilgi ve becerileri kazandıran bir eğitim olan mesleki eğitim, üniversitelerin önemsemesi gereken bir konudur. Ülkelerin ekonomik yapılanmasında ve gelişiminde önemli rol oynayan mesleki eğitim sadece üniversitelerde değil diğer kurum ve kuruluşlarda da büyük önem taşımaktadır. Çünkü ülkelerin gelişimine katkı sağlayan insan kaynakları ihtiyacını karşılamada mesleki eğitimin önemi çok büyüktür. İş yaşamında yer alacak bireylerin hem nicelik hem nitelik olarak yetiştirilmesi gelişmiş ülkelerde mesleki eğitimin önemsendiğini göstermektedir. Yeterince gelişme göstermeyen ülkelerde ise mesleki eğitime gereken önemin verilmemiş olması devam eden bir sorun olarak görülmektedir (Şengel, 2011: 167; Koca, 2022: 90). Mesleki eğitimler üniversitelerde okuyan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerle ilgili olmakta ve bireyi iş hayatına hazırlamaktadır. Her alanda olduğu gibi muhasebe alanında üniversitelerde eğitimler verilmekte ve öğrenciler geleceğin muhasebe meslek mensupları olarak yetiştirilmektedir.

Muhasebe eğitimi, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin toplum içerisinde gerek bireysel gerekse mesleki konularda gelişmesini sağlayarak profesyonelleşmesine destek sağlamakta ve öğrenme eğilimini hayat boyu öğrenme şeklinde getirmektedir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 174). Muhasebe eğitimi ayrıca öğrencilerin meslek hayatında mali nitelikteki işleri ayırt etme, tanımlayabilme, kaydedebilme ve raporlayarak yorumlayabilme konusunda muhasebe tekniklerinin öğretilmesini

hedeflemektedir (Ünsal, 2009: 411). Bu sebeple muhasebe eğitimi alan öğrencilerin bu konularda etkin bir eğitim programına dahil edilmesi, motivasyon ve mesleki beklentilerini yüksek tutacak bir eğitim sürecinin tasarlanması gerekmektedir. Eğitim sürecinde öğrenci motivasyonunun önemli bir yeri vardır. Motivasyon kavramı, kişilerin bir amacı gerçekleştirmek için kendi istekleri doğrultusunda davranışları şeklinde tanımlanır (Özkalp ve Kırel, 2016: 531). Başka bir tanıma göre ise motivasyon, kişilerin dürtüleri, istekleri ve ilgilerini kapsayan bir kavramdır (Cüceloğlu, 2005: 229). Birçok tanımlaması bulunan akademik güdülenmenin literatürdeki bir diğer adı ise motivasyondur. Motivasyon öğrencilerin amaçlarına ulaşmasında, başarıları karşısında ödüllendirme, beğenilme, cesaretlendirme gibi kaynaklarla beslenir. Öğrencilerin bu tür kaynaklarla beslenmesi onların motivasyon düzeylerini artırır ve daha ilgili bireyler olmasına katkı sunar (Ali vd. 2011: 28-32).

Muhasebe eğitimi sürecinde sadece mesleğe yönelik bilgiler değil mesleki ahlak ve etik ilkelerinde öğrenciye aşılması önemlidir. Bütün yönleri ile başarılı ve alanında yetkin, dürüst bireylerin yetiştirilmesi kaliteli bir eğitimin sunulması ile mümkün olmaktadır (Koca, 2022: 90). Fakat eğitim kalitesi sadece üniversitenin fiziksel olanakları değil eğitim verenlerin sahip oldukları bilgi düzeyleri, bilgiyi aktarma kabiliyetleri ve eğitimde kullanılan öğretim teknikleri gibi faktörler de etkilemektedir. Eğitimin kalitesinde önemli olan bir diğer faktör ise öğrencinin öğrenme arzusu ve öğrenme yaklaşımlarıdır (Öztürk, 2018: 46).

Bireylerin öğrenmeleri üzerinde etkili olan öğrenme yaklaşımı kavramı, bireylerin kendi başına öğrenmesini kolaylaştıran ve öğrenme konusunu ele alırken bireyin niyetini göz önünde bulunduran, nasıl öğrenildiğini belirlemeye ve öğrenme süreçlerini geliştirmeye çalışan bir araç (Ayanoglu vd., 2014: 77) şeklinde tanımlanmaktadır. Öğrenme yaklaşımı iki alt boyutta incelemektedir. Bunlardan ilki derin öğrenmedir. Derin öğrenme, öğrencilerin genellikle konuyu öğrenmede derinlemesine eğilim göstermesi yani detaylı bir şekilde öğrenme arzusudur. Bu öğrenme yaklaşımı, bilgiyi önceden öğrenmiş olduğu bilgi yapıları ve deneyimleri çerçevesinde yorumlar (Hall vd., 2004: 490-491). Derin öğrenmede öğrenenler öğrenme sürecinde aktiftir. Ayrıca bu öğrenme yaklaşımında uzun dönemli kazanımlar amaçlanır ve konuların öğrenilmesi için büyük çaba gösterilir (Hassall ve Joyce, 2001: 146). Yüzeysel öğrenme ise, bireylerin sadece öğrenme eğilimini sağlamak ve alınan dersi geçmek için gerekli olan bilgiyi edinme niyetiyle hareket etmesidir. Yüzeysel öğrenmede bireyler konuları daha çok ezberleme ve süreci geçirmek, ders geçmek vb. amaçlar için öğrenmeye yönelir (Hall vd., 2004: 490-491). Öğrenilen konunun sadece tekrarlandığı bir öğrenme yaklaşımıdır. Kısa vadeli olan bu öğrenme yaklaşımında öğrenen çoğu zaman pasiftir (Koca, 2022: 91).

1. Literatür Taraması

Her alanda olduğu gibi muhasebe eğitimi alan öğrencilerin de öğrenmelerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Öğrenmeye yönelik birtakım yaklaşımların var olduğu ve bu yaklaşımların öğrencilerin akademik motivasyonları ile ilişkili olduğu konusu son dönemlerde alan yazında ilgi çekici bir araştırma konusu haline gelmiştir.

Ancak muhasebe eğitimi özelinde öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarını ve akademik motivasyonlarını ele alıp inceleyen çalışmaların sayıca kısıtlı olduğu görülmüş ve bu çalışmanın bu yönüyle literatüre katkı sağlayacağı öngörülmüştür. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarını ele alan ve literatürde mevcut olan önceki çalışmalar, çoğu muhasebe öğrencisinin ağırlıklı olarak yüzeysel öğrenme yaklaşımını tercih ettiğini (English vd., 2004; Flood ve Wilson, 2008), bazı durumlarda stratejik öğrenme yaklaşımını kullanma eğiliminde olduklarını, ancak disiplinin matematiksel temelli olması nedeniyle bu yöntemi çok zor buldukları için derin öğrenme yaklaşımını nadiren kullandıklarını göstermektedir (Byrne ve Flood, 2005).

Çalışmanın bu kısmında öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarını, akademik motivasyonları ve bunları etkileyen faktörleri, bunlar arasındaki ilişkiyi inceleyen ulusal ve uluslararası çalışmalara yer verilmiştir. Öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarını ele alıp inceleyen çalışmalara Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrenme Yaklaşımları ile İlgili Literatür Taraması

Yıl	Yazar(lar)	Kapsam ve Bulgular
2004	Hall vd.	Tarafından hazırlanan çalışmada muhasebe eğitimi alan öğrencilerin öğrenme çıktılarının kalitesini artırmak için hangi öğrenme yaklaşımını daha çok tercih ettiklerini araştırmışlardır. Yapılan anket çalışması sonucunda öğrencilerin daha çok derin öğrenmeyi tercih ettikleri ve bu yaklaşımın öğrenme de istatistiki olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.
2008	Ballantine vd.	Çalışmalarında İrlanda’daki üç üniversitede öğrenim muhasebe ve işletme lisans öğrencilerinin öğrenme yaklaşımlarına ilişkin bir araştırma yapmayı istemişlerdir. Çalışmada cinsiyetin öğrencilerin zaman içindeki öğrenme yaklaşımlarıyla ilişkili olup olmadığını ve muhasebe veya işletme bölümlerinde okuyan öğrenciler arasında öğrenme yaklaşımlarında farklılıklar olup olmadığını incelemek istemişlerdir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, öğrencilerin öğrenmeye yüzeysel yaklaşımlarında istatistiksel olarak anlamlı bir artış bulunmuştur. Ayrıca, öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarında zaman içinde meydana gelen değişikliklerin cinsiyet ya da mezun olunan programla ilişkili olmadığı belirlenmiştir.
2009	Byrne vd.	Çalışmalarında muhasebe alanında ilk derslerini alan öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarının karşılaştırmalı bir analizini sunmayı amaçlamışlardır. Bu çerçevede Amerika Birleşik Devletlerindeki ve İrlanda’daki üniversitelerde 309 öğrencinin katılımı ile bir anket uygulanmıştır. Veriler frekans, farklılık analizleri gibi analizler ile test edilmiştir. Analizler sonucunda, ABD’li öğrencilerin İrlandalı öğrencilere kıyasla derin ve stratejik ölçeklerde önemli ölçüde daha yüksek puan aldığını ortaya koymaktadır. Örneklemeler arasında öğrencilerin içsel ilgisi, zaman yönetimi ve başarısızlık korkusu gibi alt ölçek düzeyindeki farklılıklar da tespit edilmiştir.
2014	Ayanoğlu vd.	Önlisans ve lisans öğrencilerini temel alarak yağmış oldukları çalışmalarında, öğrencilerin önlisans ve lisans öğrenimi görme durumuna göre öğrenme yaklaşımları ile sosyo kültürel özellikleri arasında bir farklılık olup olmadığını tespit etmeye çalışmışlardır. Bu kapsamda çalışmada Gazi Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu İşletme Yönetimi ile Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümlerinde eğitim gören öğrencilere anket uygulanmıştır. 591 öğrencinin katılım sağladığı çalışma sonucunda, önlisans öğrencilerinin, lisans öğrencilerine oranla yüzeysel öğrenmeyi daha fazla tercih ettikleri belirlenmiştir.

2018	Bobe ve Cooper	Muhasebe öğrencilerinin öğrenme deneyimleri ve kalitesini artırmanın yollarının belirlenmeye çalışıldığı çalışmada, öğrencilerin öğrenmeye yaklaşımlarından (derin ve yüzeysel öğrenme) hangisini daha çok tercih ettiğini ortaya çıkarmak istemişlerdir. Hipotezler, bir Avustralya üniversitesinde iki temel muhasebe dersine kayıtlı ikinci sınıf lisans öğrencilerinin anket verileri kullanılarak test edilmiştir. Veriler, kısmi en küçük kareler yapısal denklem modelleme yaklaşımı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, derin öğrenmenin fazla tercih edilmediği sonucuna ulaşılmıştır.
2018	Öztürk	Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe derslerindeki öğrenme yaklaşımlarının demografik özelliklere, devam ve dersleri günlük tekrar etme durumlarına göre incelemek istemiş ve bunlar arasında bir farklılık olup olmadığını belirlemeye çalışılmıştır. Çalışmada Atatürk Üniversitesi Erzurum Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Uygulama Programı öğrencilerine anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, derin öğrenme yaklaşımı ile demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve 2. sınıf öğrencilerinin 1. sınıf öğrencilerine oranla derin öğrenmeye daha yatkın olduğu tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç ise, öğrencilerin demografik özelliklerinin derin öğrenme ile yüzeysel öğrenme yaklaşımlarında farklılık gösterdiğiidir.
2019	Kurnaz	Lisans düzeyinde en az bir muhasebe dersi alan öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarının cinsiyet, yaş, eğitim şekli, mezun olunan lise vb. bazı değişkenler ile ilişkili olup olmadığını araştırılması hedeflenmiştir. Çalışmada Bayburt Ün. İ.İ.B.F. öğrencilerine bir anket uygulanmış ve veriler için tek yönlü varyans ve t-testi gibi analizler kullanılmıştır. Analizler sonucunda, öğrenciler yüzeysel öğrenmeye daha yatkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2019	Dong vd.	Çalışmalarında muhasebe alanında önemli olan bir konunun UFSR'nin hangi öğrenme modeli ile daha çok benimseneceğini araştırmışlardır. Bu kapsamda Çin'de Yeminli Mali Müşavirler Derneği'nin (ACCA) kayıtlı öğrencilerinden 402 öğrenciye anket uygulanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, derin öğrenme yaklaşımının ACCA'nın profesyonel seviyesindeki Çinli öğrenciler tarafından daha iyi uyum sağlama ve daha uzun hazırlık süresi ile daha fazla benimsendiğini göstermiştir.
2020	Shaffie vd.	Çalışmada öğrencilerin öğrenme stratejilerine yönelik tercihlerini ve Universiti Malaysia Terengganu'daki muhasebe öğrencileri arasında cinsiyetler arasındaki öğrenme stratejilerindeki farklılıkları incelemiştir. Veriler, 2018/2019 akademik dönemi için 1. sınıftan 3. sınıfa kadar olan muhasebe lisans öğrencileri tarafından doldurulan çevrimiçi anket kullanılarak toplanmıştır. Çevrimiçi ankete 150 öğrenci yanıt vermiş ve yanıt oranı %32 olmuştur. Çalışma Süreci Anketi'nin revize edilmiş iki faktörlü bir versiyonunu kullanan anket, öğrenciler tarafından tercih edilen öğrenmede derin ve yüzeysel yaklaşımları değerlendirmiştir. Sonuçlar, derin öğrenme yaklaşımının yüzeysel öğrenmeye kıyasla 3.36 ile daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğunu ve cinsiyetin tercih edilen öğrenme yaklaşımı ile anlamlı bir ilişkisi olmadığını göstermiştir. Bu bulgu, derin yaklaşımın (örneğin, aktif öğrenme veya öğrenci merkezli öğrenme) kullanılmasının, muhasebe öğrencileri arasında daha iyi akademik performans ve öğretim stratejisi uygulamalarına katkıda bulunacak daha iyi öğrenme sürecini teşvik edeceğini göstermektedir.

Öğrencilerin akademik motivasyonları ile ilgili yapılmış çalışmalara aşağıdaki Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2. Akademik Motivasyon ile İlgili Literatür Taraması

Yıl	Yazar(lar)	Kapsam ve Bulgular
2005	Byrne ve Flood	Çalışmalarında muhasebe eğitimi öğrencilerin motivasyonları üzerinde etkili olan faktörleri araştırmışlardır. Bu çerçevede öğrencilerin motivasyonları ve öğrenmelerinde yükseköğretime giriş nedenleri, bir muhasebe programını seçme gerekçeleri, daha ileri eğitim için hazır olma durumları ve beklentilerinin etkili olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca, muhasebe eğitimcilerinin öğrencilere karşı daha duyarlı olmasının ve onları daha iyi anlamasının da öğrencileri motivasyonları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Böylece daha yüksek kalitede eğitim söz konusu olacaktır.
2006	Winn vd.	Çalışmadaki temel amaç, içsel ve dışsal motivasyonun ikiye ayrılmış kavramsallaştırmasıyla öz-belirleme teorisinin yükseköğretim öğrencilerinin motivasyonunu anlamak için yeterli bir araç olarak yaygın kullanımını ortaya koymaktır. Çalışmada birinci sınıf öğrencileriyle yapılan görüşmelerden elde edilen verileri analiz etmek için konumlandırılmış motivasyon teorilerinden yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda, öğrencilerin akademik çalışma motivasyonlarının, arkadaşlık kurmak ve bir birey olarak gelişmek gibi günlük yaşamlarındaki diğer motivasyonlar tarafından güçlendirilebileceğini veya engellenebileceğini göstermektedir.
2014	Atmaca ve Coşgun	Tarafından hazırlanan çalışmada meslek yüksekokullarında öğrenim gören muhasebe öğrencilerinin akademik motivasyonlarının ve beklentilerinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Çalışmada Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencilerine bir anket çalışması yapılmış ve 723 öğrenci katılım sağlamıştır. SPSS programında istatistiki analizlere tabi olan çalışma sonucunda, muhasebe eğitimi benimsemede motivasyon araçları, muhasebe eğitiminden beklentiler, muhasebe bölümünü seçme nedenleri ve muhasebe eğitimine bakış açısı faktörleri arasında doğrusal yönde ilişki bulunmuştur.
2017	Çarıkçı	Çalışmasında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin okudukları bölüme yönelik motivasyonlarını ve bu motivasyon üzerinde etkili olan unsurları araştırmıştır. Bu kapsamda çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesi'nde ön lisans ve lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilere anket uygulanmıştır. 960 öğrencinin katılım sağladığı çalışmada veriler frekans, açıklayıcı faktör analizleri ile test edilmiştir. Çalışma sonucunda, öğrencilerin muhasebe bölümünü tercih etmelerinde muhasebe mesleğinin cazibeli oluşu, meslek lisesi ve bilinç dışı olmak üzere 3 faktörün etkili olduğu ve muhasebe mesleğinin cazibesinin motivasyon üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu sonuçları elde edilmiştir.
2018	Hondoyo	Çalışmasında muhasebe lisans öğrencileri arasında öğrencilerin motivasyonu, akademik performansı ve muhasebe mesleğine yönelik kariyer bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın örneklemini Universitas Padjadjaran'daki 101 muhasebe lisans öğrencisini kapsamaktadır. Çalışmada araştırılan üç bağımsız değişken vardır: çalışma motivasyonu, akademik performans ve muhasebe mesleğinde bağlılık kariyeri. İçsel ilgi, dışsal ilgi, normatif inançlar ve çatışma beklentisi çalışma motivasyonunun alt değişkenleri olarak ele alınmıştır. Anket uygulanan çalışmada tanımlayıcı analiz ile birlikte iki değişkenli korelasyon analizi uygulanmıştır. Sonuçlar, muhasebe lisans öğrencilerinin çoğunluğunun muhasebe eğitim programını içsel ilgi motivasyonu ve dışsal ilgi motivasyonu nedeniyle seçtiğini ve normatif inançlar motivasyonu ve çatışma beklentisi motivasyonundan etkilenen herhangi bir gösterge motivasyonu olmadığını göstermektedir.

2018	Aksu ve Tursun	Çalışmalarında muhasebe eğitimi alan yükseköğretim öğrencilerinin ders motivasyonu ve mesleki beklentilerinin akademik başarı ile ilişki olup olmadığını araştırmak istemişlerdir. Bu çerçevede Adıyaman Üniversitesi İ.İ.B.F. okuyan ve muhasebe dersleri alan öğrencilere bir anket uygulanmıştır. Veriler frekans analizi, t- testi, regresyon modeli ile analiz edilmiş olup, öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin akademik başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu sonucu elde edilmiştir.
2021	Squincalha, vd.	Tarafından hazırlanan çalışmada öğrencilerin akademik motivasyonu ile algılanan stres arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmada Brezilya'da bir kamu kurumunda Muhasebe Bilimleri dersi alan öğrencilere bir anket uygulanmış ve 404 katılımcıdan oluşan bir örneklem elde edilmiştir. Çalışma, akademik gidişatı etkileyebilecek faktörler olarak daha önce tanımlanmış, ancak Muhasebe derslerinde tek başına araştırılmış iki değişken olan stres ve motivasyonu ilişkilendirmektedir. Elde edilen ampirik bulgular, stres ve motivasyonsuzluk ile iki grup dışsal motivasyon (içsel motivasyon ve özdeşleşmiş motivasyon) arasında doğru yönlü bir ilişki bulunurken, bunun aksine içsel motivasyon ile ters yönlü bir ilişki olduğu yönündedir. Buna ek olarak, kız öğrencilerde daha yüksek düzeyde stres tespit edilmiştir.
2024	Mtshwelo ve Roy	Öğrencilerin akademik motivasyonu ve başarısını etkileyen faktörlerini belirlemeye çalışmış oldukları çalışmalarında, Güney Afrika'da bir araştırma yapmışlardır. Anket kullanılan çalışmada, veriler muhasebe öğrencilerinin akademik başarısını etkileyen faktörlere ilişkin mevcut literatürün masaüstü incelemesi yoluyla toplanmıştır. Verilerin toplandığı belirlenen akademik kaynaklar, 2019-2023 dönemi için makaleler ve yayınlanmış uzman raporları dâhil olmak üzere kamuya açık alanda bulunan materyalleri içermektedir. Seksen dört kaynaktan toplanan sonuçlar, öğrencilerin algıları ile işverenlerin muhasebe mezunlarının yeteneklerine ilişkin beklentileri arasındaki tutarsızlığı ortaya koymuş ve muhasebe müfredatında ekip çalışması, proaktiflik ve topluluk önünde konuşma gibi becerilerin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Literatürde öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ile akademik başarı, motivasyonu ya da güdülenmesi arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar da yer almaktadır. Entwistle vd. (2000) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Üç ayrı örneklemin kullanıldığı çalışmada muhasebe dersi alan öğrencilerden oluşan ve İngiliz üniversitesinden 1284 birinci sınıf öğrencisi, bir İskoç Teknoloji Üniversitesinden 466 birinci sınıf öğrencisi ve bir Güney Afrika üniversitesinden 219 öğrencinin ankete katılım sağlanmıştır. K ortalama analizi kullanılan çalışma sonucunda, üniversite eğitiminin ilerleyen dönemlerinde, özellikle de değerlendirme sistemi kavramları daha iyi anlamak için daha derine inen öğrencilerin çabalarını ödüllendirdiğinde, öğrencilerin derin yaklaşım öğrenme ölçeğinden daha yüksek puan alma ihtimalinin artacağını ve bunun da iyi performansla ilişkili olacağı belirlenmiştir. Bu doğrultuda, çalışma yüzeysel öğrenme yaklaşımını benimseyen öğrencilerin daha düşük performans gösterme eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur.

Kyndt vd. (2011) çalışmalarında öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ve akademik performansları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bu çerçevede hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerden oluşan 122 öğrenciye anket yapılmış ve araştırma sonucunda, Motivasyonun doğrudan etkisine ilişkin sonuçlar, özerk motivasyonun

öğrenmeye derinlemesine yaklaşımla olumlu, yüzeysel yaklaşımla ise olumsuz yönde ilişkili olduğunu göstermektedir. Motivasyonun ayrıca iş yükü ve görev karmaşıklığı algıları, özellikle de bilgi eksikliği algısı yoluyla öğrencilerin öğrenme yaklaşımları üzerinde dolaylı bir etkisi olduğu belirlenmiştir.

Sam (2020) çalışmasında muhasebe öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın yürütülmesi için korelasyonel tasarım kullanılmıştır. Çalışmada Cape Coast Üniversitesi'nde muhasebe eğitimi alan öğrenciler örneklem olarak seçilmiş ve çalışmanın yapıldığı dönemde Covid-19 küresel salgını nedeniyle sadece son sınıf öğrencileri (n= 154) çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmada Entwistle ve arkadaşlarının (2000) Öğrenciler için Yaklaşımlar ve Çalışma Becerileri Envanteri uyarlanmış ve öğrencilerin öğrenme yaklaşımları hakkında veri toplamak için kullanılırken, öğrencilerin akademik başarılarının bir ölçüsü olarak Genel Not Ortalaması (CGPA) kullanılmıştır. Araştırma sorusunu analiz etmek için ortalama ve standart sapma kullanılırken, çalışmadaki hipotezleri test etmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin çoğunun (katılımcılar) bir ders olarak muhasebe çalışmalarında stratejik bir yaklaşım kullandıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca çalışma, yüzeysel öğrenme yaklaşımının akademik başarı ile ters bir ilişki içinde olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Güdelci (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Batman Üniversitesi İ.İ.B.F. (İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi) işletme bölümü öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma kapsamında, öğrencilere bir anket uygulanmış ve elde edilen veriler istatistiksel analizlerle değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, öğrencilerin derin öğrenme yaklaşımının öz yeterlilik ile pozitif ve yüksek bir ilişkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu da, derin öğrenme stratejilerinin benimsenmesinin öğrencilerin kendine olan güvenlerini artırabileceği anlamına gelmektedir. Öte yandan, yüzeysel öğrenme yaklaşımının, sınıf ve öğrenme şekli gibi değişkenler açısından farklılıklar sergilediği belirlenmiştir. Bu bulgular, öğretim yöntemlerinin ve öğrenme süreçlerinin öğrencilerin öz yeterlilik algıları üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir.

Gökdemir ve Uğur (2020) öğrencilerin sosyal medya kullanarak öğrenme durumlarının akademik motivasyonları üzerinde bir etkisinin olup olmadığını araştırmak istemişlerdir. Çalışmanın örneklemi Çanakkale Onsekiz Mart ve Karabük Üniversitesi Turizm Fakültelerinde öğrenim gören 227 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların sosyal medya kullanım düzeylerine ilişkin veriler Sosyal Medya Ölçeği (SMÖ) kullanılarak toplanmıştır. Akademik Motivasyon Davranışlarına ilişkin veriler ise Akademik Motivasyon Ölçeği (AMÖ) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin en çok Instagram, en az Twitter mecralarını kullandıkları tespit edilmiştir. Sonuca göre sosyal medya kullanımının akademik motivasyon üzerinde etkisi olduğudur.

Fadhilatunisa vd. (2020) çalışmalarında öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine ve öğrenme motivasyonlarına yönelik etkili bir harmanlanmış öğrenme modelinin olup olmadığını araştırmak istemişlerdir. Ayrıca çalışmada ele alınan bir diğer amaç

ise, deney sınıfı ile kontrol sınıfı arasında öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri ve öğrenme motivasyonları arasındaki farkı ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma, eşdeğer olmayan kontrol gruplu yarı deneysel bir araştırmadır. Çalışmada bir deney grubu ve bir kontrol grubu kullanılmıştır. Bu araştırmanın evreni muhasebe ve muhasebe bilgi sistemlerine giriş derslerini alan öğrenciler olup, örneklem amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak alınmıştır. Araştırma sonucunda, harmanlanmış bir eğitim modelinin öğrencilerin motivasyonları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Koca (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, muhasebe ve vergi uygulamaları bölümünde öğrenim gören öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ile akademik güdülenmeleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi meslek yüksekokullarındaki muhasebe ve vergi bölümü öğrencilerinden oluşan örnekleme toplam 202 öğrenciye anket uygulanmıştır. Verilerin analizi, frekans, korelasyon ve regresyon yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarının akademik güdülenme davranışları üzerinde anlamlı bir etki yarattığını göstermektedir.

2. Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğrenme Yaklaşımları ile Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin Analizi

Van İlinde Ön Lisans muhasebe eğitimi alan öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin değerlendirmesine yönelik araştırmaya yer verilmektedir.

2.1. Araştırma Amacı, Sınırlılıkları ve Yöntemi

Bu çalışma ile, meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin muhasebe dersinde öğrenmede gösterdikleri öğrenme yaklaşımları ile akademik motivasyonlarının analizini tespit etmek ve demografik özellikleri açısından istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın kapsamını, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Gevaş Meslek Yüksekokulu, Van Meslek Yüksekokulu ve Erciş Meslek Yüksekokulu muhasebe eğitimi gören 211 öğrenci oluşturmaktadır.¹ İlgili birimlerde 2024-2025 eğitim öğretim yılında kayıtlı olan öğrencilerden sadece eğitime aktif olarak devam eden öğrencilere anket uygulanmıştır. Diğer öğrencilere anket için ulaşılammış olması araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır.

Veriler elde edilirken anket yöntemi seçilmiş, anket formu 47 ifadeden oluşmuş ve ankette demografik özellikler, öğrenme yaklaşımları ölçeği ve akademik motivasyon ölçeği yer almıştır. Yüz yüze görüşmeler neticesinde toplanan anket verilerinin soruları hazırlanırken Biggs, Kember ve Leung (2001) tarafından geliştirilen öğrenme yaklaşımları ölçeği, Önder ve Beşoluk (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış, Akademik motivasyon ölçeğinde ise, Bozanoğlu (2004) çalışmasından faydalanılmıştır. Anketlerden elde edilen veriler SPSS 25 programında analiz edilmiş

¹ Araştırmanın etik kurul izni 16.05.2025 tarihinde Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etik Kurulu'ndan 11 numaralı oturum sayısı ve 15 no'lu karar ile alınmıştır.

ve verilerin normal dağılım göstermediği sonucuna varılmış, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis-H testleri uygulanmıştır. Güvenilirlik analiz sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,870 olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Güvenirlik Katsayıları

Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyon	0,870	40
Derin Öğrenme Alt Ölçeği	0,893	10
Yüzeysel Öğrenme Alt Ölçeği	0,803	10
Akademik Motivasyon Alt Ölçeği	0,881	20

2.2. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma ile ilgili olarak öncelikle demografik bulgulara daha sonra ise araştırmaya katılan muhasebe eğitimi alan öğrencilerin görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilecektir.

Tablo 4. Demografik Özellikleri

CİNSİYET	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	53	25,1
Erkek	158	74,9
Toplam	211	100,0
YAŞ	Frekans (f)	Yüzde (%)
19 yaş ve altı	24	11,4
20 yaş ve üzeri	187	88,6
Toplam	211	100,0
OKUDUĞUNUZ MYO	Frekans (f)	Yüzde (%)
Gevaş Myo	111	52,6
Van Myo	76	36,0
Erciş Myo	24	11,4
Toplam	211	100,0
SINIFINIZ	Frekans (f)	Yüzde (%)
1. Sınıf	75	34,5
2. Sınıf	136	65,5
Toplam	211	100,0
MEZUN OLUNAN LİSE	Frekans (f)	Yüzde (%)
Genel Lise	81	38,4
Ticaret ve Meslek Lisesi	38	18,0
Diğer	92	43,6
Toplam	211	100,0
MUHASEBE ALANINDAKİ DEĞİŞİM TAKİBİ	Frekans (f)	Yüzde (%)
Çok	24	11,4
Orta	83	39,3
Nadiren	65	30,8
Az	22	10,4
Hiç	17	8,1
Toplam	211	100,0
Tercih sıranız	Frekans (f)	Yüzde (%)
1. Tercih	68	32,2
2. Tercih ve Sonrası	136	67,8
Toplam	211	100,0

Tablo 4'e göre katılımcıların % 25'i kadın,% 75'i erkek ve 19 yaş altı % 11,20 yaş ve üzeri % 89'dur.Gevaş Myo % 53, Van Myo % 36, Erciş Myo % 11 olduğu, 1. Sınıf öğrencileri %35, 2. Sınıf % 65 olduğu görülmektedir. Mezun olunan lisede genel lise %38,ticaret ve meslek lisesi %18,diğer ise %44 'dür. Muhasebe alanındaki gelişimleri orta ve nadiren takip oranı yüksekken, bölümü tercih sıralarında 2. Tercih ve sonrası çoğunluğu göstermektedir.

Tablo 5. Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencileri Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyon Yaklaşımlarına Yönelik Görüş ve Düşünceleri İlişkin Bulgular

	İFADELER	Ortalama	Std. Sapma	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
DERİN ÖĞRENME	1	3,21	1,213	% 19	% 4	% 19	%54	% 4
	2.	3,13	1,204	% 19	% 8	% 17	%55	% 1
	3.	3,21	1,174	%17	% 6	% 21	%52	% 4
	4.	3,08	1,189	% 19	% 8	% 23	%48	% 2
	5.	3,22	1,172	% 17	% 6	% 19	%54	% 4
	6.	3,38	1,095	% 13	% 5	% 14	%64	% 4
	7.	3,17	1,067	% 13	% 10	% 26	%49	% 2
	8.	3,23	0,810	% 20	-	% 41	%36	% 3
	9.	3,22	1,011	% 10	%10	% 29	%49	% 2
	10.	3,30	1,096	% 13	% 7	% 18	%59	% 3
YÜZEYSEL ÖĞRENME	11.	2,99	1,199	% 6	% 39	% 19	%21	% 15
	12.	3,09	1,117	% 9	% 27	% 16	%43	% 5
	13.	3,02	1,173	% 4	% 40	% 21	%19	% 6
	14.	3,21	1,144	% 15	%9	% 21	%52	% 3
	15.	3,04	1,116	% 9	% 26	% 24	%34	% 7
	16.	2,96	1,016	-	% 42	% 31	%15	% 12
	17.	3,02	1,248	% 8	%37	% 16	%23	% 16
	18.	3,11	1,026	% 8	% 37	% 16	%23	% 6
	19.	3,08	1,066	% 6	% 28	% 26	%32	% 8
	20.	2,89	1,131	% 18	% 17	% 24	%41	-
AKADEMİK MOTİVASYON	21.	3,02	1,248	% 23	%12	% 15	%56	-
	22.	3,02	1,171	% 19	%10	% 23	%46	% 2
	23.	3,09	1,060	% 11	%15	% 28	%43	% 3
	24.	3,17	1,217	% 20	% 4	% 17	%57	% 2
	25.	3,10	1,032	% 10	% 17	% 31	%39	% 3
	26.	2,92	1,330	% 29	% 5	% 13	%53	-
	27.	3,04	1,234	% 21	% 8	% 19	%49	% 3
	28.	3,10	1,195	% 20	% 5	% 22	%51	% 2
	29.	3,18	1,147	% 17	% 7	% 21	%54	% 1
	30.	3,05	1,281	% 24	% 4	% 16	%53	% 3
	31.	3,18	1,299	% 5	% 38	% 14	%19	% 24
	32.	2,91	1,377	% 31	% 3	% 10	%54	% 2
	33.	3,09	1,178	% 17	% 9	% 26	%43	% 5
	34.	2,95	1,057	% 14	% 16	% 31	%39	-
	35.	3,13	1,182	% 19	% 5	% 22	%52	% 2
	36.	3,11	1,180	% 18	% 8	% 24	%46	% 4
	37.	3,02	1,311	% 27	% 2	% 14	%56	% 1
	38.	3,02	1,250	% 23	% 6	% 19	%51	% 1

39.	3,13	1,231	% 21	% 5	% 17	%55	% 2
40.	3,21	1,213	% 19	% 10	% 20	%46	% 5

* Grup ortalaması hesaplanırken olumsuz ifadeler ters kodlanarak hesaplama yapılmıştır.

Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, 6. ifadeye en yüksek oranda, 20. ifadeye ise en düşük oranda katıldıkları görülmektedir. Katılımcıların, derin öğrenme ile ilgili 6. ifadede en yüksek oranda, 4. ifadede ise en düşük oranda katıldıkları görülmektedir. Muhasebe eğitimi alan öğrenciler, yüzeysel öğrenme ile ilgili 14. ifadeye en yüksek oranda, 20. ifadeye ise en düşük oranda katılmışlardır. Muhasebe eğitimi alan öğrenciler, akademik motivasyon ile ilgili 40. ifadeye en yüksek oranda, 32. ifadeye ise en düşük oranda katılmışlardır.

Tablo 6. Öğrencilerin Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyonlarına İlişkin Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

Değişkenler	N	Ortalama	Standart Sapma
Derin Öğrenme	211	32,15	5,68
Yüzeysel Öğrenme	211	30,42	5,36
Akademik Motivasyon	211	30,50	5,40

Öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ve akademik motivasyonları açısından Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin yüzeysel öğrenme eğilimleri toplam puanlarının ortalaması (30,42), akademik motivasyon eğilimleri toplam puanlarının ortalaması (30,50) ve derin öğrenme eğilimlerinin toplam puanlarının ortalamasından (32,15) düşük olduğu görülmektedir. Buna göre, öğrencilerin derin öğrenme yaklaşımına daha eğilimli olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Akademik Motivasyon ve Öğrenme Alt Boyutları Spearman Korelasyon Analizi Tablosu

Değişkenler		Akademik Motivasyon	Derin Öğrenme	Yüzeysel Öğrenme
Akademik Motivasyon	r	1	,559**	,143*
	p	-	,000	,039
Derin Öğrenme	r		1	,109
	p		-	,115
Yüzeysel Öğrenme	r			1
	p			-

*p<0,05, ** p<0,01

Akademik motivasyon ve öğrenme alt ölçekleri alt boyutları arasında Spearman Korelasyon analizi yapılmıştır. Bu analize göre akademik motivasyon ile derin öğrenme arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır. Akademik motivasyon ile yüzeysel öğrenme arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır. Derin öğrenme ile yüzeysel öğrenme arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır.

Tablo 8. Cinsiyet Açısından Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyon M-Whitney U Tablosu

Değişkenler	Gruplar	N	M-Whitney U	P
Derin Öğrenme	Erkek	53	3857,000	,390
	Kadın	158		

Yüzeysel Öğrenme	Erkek	53	4088,500	,797
	Kadın	158		
Akademik Motivasyon	Erkek	53	4072,000	,765
	Kadın	158		

*p<0,05

Öğrencilerin cinsiyet açısından derin öğrenme, yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 9. Yaş Açısından Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyon M-Whitney U Tablosu

Değişkenler	Gruplar	N	M-Whitney U	P
Derin Öğrenme	19 yaş ve altı	24	2112,000	,638
	20 yaş ve üstü	187		
Yüzeysel Öğrenme	19 yaş ve altı	24	2243,500	,997
	20 yaş ve üstü	187		
Akademik Motivasyon	19 yaş ve altı	24	2201,500	,880
	20 yaş ve üstü	187		

*p<0,05

Öğrencilerin yaşları açısından derin öğrenme, yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 10. Sınıf Açısından Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyon M-Whitney U Tablosu

Değişkenler	Gruplar	N	M-Whitney U	P
Derin Öğrenme	1. Sınıf	75	4733,500	,387
	2. Sınıf	136		
Yüzeysel Öğrenme	1. Sınıf	75	4754,000	,414
	2. Sınıf	136		
Akademik Motivasyon	1. Sınıf	75	5704,500	,952
	2. Sınıf	136		

*p<0,05

Tablo 10'da öğrencilerin sınıfları açısından derin öğrenme, yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 11. Tercih Sırası Açısından Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyon M-Whitney U Tablosu

Değişkenler	Gruplar	N	M-Whitney U	P
Derin Öğrenme	1. Tercih	68	4733,500	,507
	2. Tercih ve Sonrası	143		
Yüzeysel Öğrenme	1. Tercih	68	4754,000	,032***
	2. Tercih ve Sonrası	143		
Akademik Motivasyon	1. Tercih	68	5704,500	,030***
	2. Tercih ve Sonrası	143		

*p<0,05

Öğrencilerin üniversite tercih sıralarına göre yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon eğilimleri açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Okuduğu bölümü ilk sırada tercih eden öğrencilerin yüzeysel öğrenme eğilimleri ve akademik motivasyonları sonraki sıralarda tercih eden öğrencilere göre çok yüksektir.

Öğrencilerin derin öğrenme eğilimleri ise üniversite tercih sırasına göre istatistiki olarak anlamlı olarak değişmemektedir.

Tablo 12. Okuduğu Myo Açısından Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyon Kruskal Wallis H Tablosu

Değişkenler	Gruplar	N	Kruskal Wallis H	P
Derin Öğrenme	Gevaş Myo	111	20,000	,455
	Van Myo	76		
	Erciş Myo	24		
Yüzeysel Öğrenme	Gevaş Myo	111	21,000	,871
	Van Myo	76		
	Erciş Myo	24		
Akademik Motivasyon	Gevaş Myo	111	22,000	,348
	Van Myo	76		
	Erciş Myo	24		

*p<0,05

Öğrencilerin okudukları Myo açısından derin öğrenme, yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 13. Okuduğu Lise Açısından Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyon Kruskal Wallis H Tablosu

Değişkenler	Gruplar	N	Kruskal Wallis H	P
Derin Öğrenme	Genel Lise	81	24,000	,151
	Ticaret ve Meslek Lisesi	38		
	Diğer	92		
Yüzeysel Öğrenme	Genel Lise	81	20,000	,152
	Ticaret ve Meslek Lisesi	38		
	Diğer	92		
Akademik Motivasyon	Genel Lise	81	23,000	,122
	Ticaret ve Meslek Lisesi	38		
	Diğer	92		

*p<0,05

Öğrencilerin okudukları lise açısından derin öğrenme, yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

3. Sonuç

Muhasebe bilim dalının ve mesleğinin doğası gereği sahada teori ve uygulamayı eş zamanlı olarak yürütebilen, alanına hâkim ve meslek ahlakına sahip bireylerin yetiştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu özelliklere sahip bireyler, ancak eğitim kurumlarında verilen muhasebe derslerini, yüzeysel ve ezbere dayalı öğrenmeden kaçınarak, derinlemesine ve uygulamaya dönük öğrenmeyi tercih ederek yetiştirilebilirler.

Öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ve akademik motivasyonları açısından, öğrenme eğilimleri toplam puanlarının ortalamasından hareketle muhasebe

eğitiminde derin öğrenmeye eğilimleri yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyona nazaran daha fazladır. Öğrencilerin çoğunluğu erkek, 2. sınıf öğrencileri, muhasebe alanındaki gelişmeleri takip eden, genel ve diğer lise mezunudur. Araştırma ile cinsiyet, yaş, sınıf, okudukları Myo, okudukları lise açısından derin öğrenme, yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin üniversite tercih sıralarına göre yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon eğilimleri açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Okuduğu bölümü ilk sırada tercih eden öğrencilerin yüzeysel öğrenme eğilimleri ve akademik motivasyonları sonraki sıralarda tercih eden öğrencilere göre çok yüksektir. Öğrencilerin derin öğrenme eğilimleri ise üniversite tercih sırasına göre istatistiki olarak anlamlı olarak değişmemektedir. Akademik motivasyon ile derin öğrenme arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır. Akademik motivasyon ile yüzeysel öğrenme arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır. Derin öğrenme ile yüzeysel öğrenme arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönlü bir korelasyon bulunmaktadır.

Çalışma sonucunda, öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, sınıfları okudukları Myo, okudukları lise açısından derin öğrenme, yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmadığı, ancak öğrencilerin üniversite tercih sırasına göre yüzeysel öğrenme ve akademik motivasyon eğilimleri açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunduğu sonucuna varılmıştır. Kurnaz (2019), Öztürk (2018), Hall vd. (2004), Gökoğlu (2020), Brown vd., (2015), Lau ve Lim, (2015), tarafından yaptıkları çalışmalarla benzer bulgulara ulaşılmış fakat öğrencilerin demografik özelliklerinin derin öğrenme ile yüzeysel öğrenme yaklaşımlarında farklılık göstermiştir. Çalışma, zaman ve maliyet gibi kısıtlar nedeniyle sadece belirli bir yılda, belirli bir üniversitede ve aktif olarak derslere devam eden öğrencilere uygulanmıştır. Bu bakımdan imkânlar arttığı takdirde, daha farklı yıllarda, daha farklı üniversitelerdeki öğrencilerin de çalışmaya dâhil edilmesi, daha kapsamlı sonuçların elde edilmesini ve elde edilen sonuçların farklı açılardan kıyaslanmasını sağlayacaktır.

Katkı Oranı ve Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışmanın tüm aşamaları yazar(lar) tarafından tasarlanmış ve eşit oranda katkı sunulmuştur. Makalede, herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyanı ve Finansal Destek

Makalede, akademik ve bilimsel etik kurallarına uyulmuştur. Araştırmanın etik kurul izni 16.05.2025 tarihinde Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etik Kurulu'ndan 11 numaralı oturum sayısı ve 15 no'lu karar ile alınmıştır. Makalede herhangi bir finansal kaynaktan yararlanılmamıştır.

Yazım Sürecinde Üretken Yapay Zekâ ve Yapay Zekâ Destekli Teknolojilerin Kullanımı

Yazar(lar), bu çalışmanın hazırlanması sırasında herhangi bir yapay zekâ aracını kullanmamıştır. Yapay zekâ araçları kullanımı beyanı kapsamında yayın içeriğinin tüm sorumluluğunu üstlenmiştir.

Kaynaklar

- Ali, Z., Tatlah, A. I. & Saeed, M. (2011). Motivation and student's behaviour: A tertiary level study. *International Journal of Psychology and Counselling*, 3(2), 29-32.
- Atmaca, M. & Coşkun, N. (2014). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksek okullarında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyonlarının ve beklentilerinin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 167184.
- Ayanoğlu, Y., Ciğer, A., Abuhanoğlu, H. & Aydın, S. (2014). İşletme alanındaki lisans ve ön lisans öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları üzerine bir araştırma, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (42), 77-92.
- Ballantine, J. A., Duff, A., & Larres, P. M. (2008). Accounting and business students' approaches to learning: A longitudinal study. *Journal of Accounting Education*, 26(4), 188-201.
- Biggs, J., Kember, D., & Leung, D.Y.P. (2001). The Revised Two-Factor Study Process Questionnaire: R-SPQ-2F. *British Journal of Educational Psychology*, 71, 133-149.
- Bobe, B. J., & Cooper, B. J. (2018). Accounting students' perceptions of effective teaching and approaches to learning: Impact on overall student satisfaction. *Accounting & Finance*, 60(3), 2099-2143.
- Bozanoğlu, İ. (2004). Akademik güdülenme ölçeği: Geliştirmesi, geçerliği, güvenilirliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 83-98. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000094.
- Brown, S. Dr., White, S., Wakeling, L., & Naiker, M. (2015), Approaches and Study Skills Inventory for Students (ASSIST) in an Introductory Course in Chemistry, *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 12(3).
- Byrne, M., & Flood, B. (2005). A study of accounting students' motives, expectations and preparedness for higher education. *Journal of Further and Higher Education*, 29(2), 111-124. <https://doi.org/10.1080/03098770500103176>.
- Byrne, M., Flood, B. & Willis, P.(2009) An Inter-Institutional Exploration of the Learning Approaches of Students Studying Accounting, *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 12, 155-167.
- Cüceloğlu, D. (2005). *İnsan ve Davranışı - Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çarıkçı, O. (2017). Muhasebe eğitimi almakta olan öğrencilerin motivasyonları ve muhasebe bölümünü tercihlerinin irdelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(4), 1223-1233.
- Dong, N., Bai, M., Zhang, H., & Zhang, J. (2019). Approaches to learning IFRS by Chinese accounting students. *Journal of Accounting Education*, 48, 1-11.
- English, L., Lockett, P., & Mladenovic, R. (2004). Encouraging a deep approach to learning through curriculum design. *Accounting Education*, 13(4), 461-488.
- Entwistle, N., Tait, H., & McCune, V. (2000). Patterns of response to an approach to studying inventory across contrasting groups and contexts. *European Journal of psychology of Education*, 15(1), 33.
- Fadhilatunisa, D., Rosidah, R., & Fakhri, M. M. (2020). The effectiveness of the blended learning model on the students' critical thinking skills and learning motivation in accounting department. *Lentera Pendidikan: Jurnal Ilmu Tarbiyah Dan Keguruan*, 23(2), 194-208. <https://doi.org/10.24252/lp.2020v23n2i1>.

- Flood, B., & Wilson, R. M. (2008). An exploration of the learning approaches of prospective professional accountants in Ireland. *In Accounting Forum* 32(3), 225-239.
- Güdelci, E.N. (2020). Mesleki yeterlilik açısından öğrencilerin muhasebe derslerini öğrenme yaklaşımları ve öz yeterlilikle olan ilişkinin incelenmesi: Batman Üniversitesi örneği, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 13 (2), 233-255. <https://doi.org/10.29067/muvu.652829>.
- Gökdemir, S. & Uğur, İ. (2020). Sosyal medya kullanımının akademik güdülenme davranışı üzerine etkisi: Turizm eğitimi alan üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(3), 2110-2131.
- Gökoğlu, K. (2020). Muhasebe dersi alan öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarının belirlenmesi üzerine bir araştırma: dicle üniversitesi örneği. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Busbed)*, 10(20), 161-182.
- Handoyo, S. (2018). Study motivation, academic performance and commitment career in accounting profession. *Journal of Education and Learning (EduLearn)*, 12(3), 366-375.
- Ravazzi Squincalha, G., Araújo Leal, E., & Duarte Silva, T. (2021). Relationship between Academic Motivation and Perceived Stress: a study with Accounting Science Students. *Revista Contabilidade, Gestao E Governanca*, 24(1).
- Owusu, G. M. Y., Kwakye, T. O., Bekoe, R. A., & Welbeck, E. (2019). Approaches to learning of accounting students in Ghana. *UCP Management Review (UCPMR)*, 3(1), 69-93.
- Önder, İ. & Beşoluk, Ş. (2010). Düzenlenmiş İki Faktörlü Çalışma Süreci Ölçeği'nin (R-SPQ-2F) Türkçeye Uyarlanması, *Eğitim ve Bilim*, 35 (157), 55-67.
- Öztürk, M. (2018). Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin derin ve yüzeysel öğrenme yaklaşımlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Business & Management Studies: An International Journal*, 6(1), 45-63.
- Özkalp, E. & Kirel, Ç. (2011). *Örgütsel Davranış*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Karasioğlu, F. & Duman, H.(2011). Meslek yüksekokullarında muhasebe eğitimi ve kalitesi üzerine bir not. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 165-180.
- Kurnaz, E. (2019). Muhasebe eğitimi alan lisans öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları üzerine bir araştırma. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 12(2), 237-254. <https://doi.org/10.29067/muvu.411838>.
- Koca, N. (2022). Muhasebe ve vergi bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin, muhasebe derslerindeki öğrenme yaklaşımları ile akademik güdülenmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: KSÜ' de bir araştırma. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19("21. Uluslararası İşletmecilik Kongresi" Özel Sayısı), 89-103. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1134429>.
- Kyndt, E., Dochy, F., Struyven, K., & Cascallar, E. (2011). The direct and indirect effect of motivation for learning on students' approaches to learning through the perceptions of workload and task complexity. *Higher Education Research & Development*, 30(2), 135-150.
- Lau, YW., & Lim, SY. (2015), Learning Approaches in Accounting Education: Towards Deep Learning, *Management Science Letters*, 5(2015).
- Mtshwelo, L., & Roy, I. (2024). Factors affecting accounting students'academic performance: a review of literature. *ICERI2024 Proceedings*, 8544-8549.
- Hall, M., Ramsay, A., & Raven, J. (2004). Changing the learning environment to promote deep learning approaches in first-year accounting students. *Accounting Education*, 13(4), 489-505. <https://doi.org/10.1080/0963928042000306837>.
- Hassall, T. & Joyce, J. (2001). Approaches to learning of management accounting students, *Education and Training*, 43(3),145-152.
- Sam, L. (2020). Relationship between learning approaches and academic achievement of accounting education students. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 10(7), 919-923.
- Shaffie, N., Zin, R. M., & Isma, I. S. (2020). Accounting students'preferences towards learning strategies in Universiti Malaysia Terengganu. *Universiti Malaysia Terengganu Journal of Undergraduate Research*, 2(4), 75-88.

- Şengel, S. (2011). Türkiye’de muhasebe meslek elemanı talebi üzerine bir araştırma, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (50), 167-180.
- Ünsal, A.(2009). Muhasebe etik eğitim sistem bileşenlerinde sürekli etkin eğitim. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 409-422.
- Winn, S., Harley, D., Wilcox, P., & Pemberton, S. (2006). Reconceptualizing student motivation: Accounting for the social context beyond the classroom. *Learning & Teaching in the Social Sciences*, 3(2).

Ek-1 ANKET FORMU

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENME YAKLAŞIMLARI VE AKADEMİK MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ

Değerli Katılımcılar

Araştırmada kişisel veri toplanacağından 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirleri alacak, gerekli her türlü yükümlülük özenle yerine getirilecektir. Çalışma " Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğrenme Yaklaşımları ve Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin Analizi" adlı makale araştırması için veri toplamayı amaçlamaktadır. Çalışma sonuçları sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak, çalışmanın sonuçları katılımcıların aleyhine olacak şekilde kullanılmayacaktır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır, verdiğiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve kimliklerinizi açık edici davranışlardan kaçınılacaktır. Bu çalışma tamamen anonim ve bilimsel amaçla yapılmaktadır. Cevapların içtenliği ve gizlilik için isim vb. hiçbir bilgi sorulmamaktadır. Anketteki soruların boş bırakılmadan cevaplanması araştırmamız açısından önemlidir. Katılım ve destekleriniz için teşekkür eder sağlıklı günler temenni ederim. Saygılarımızla.

Doç.Dr. Nazan Güngör Karyağdı, Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Murat KARA, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Cinsiyetiz: () Erkek () Kadın
Yaşınız : () 19 yaş ve altı () 20 yaş ve üstü
Myo : () Gevaş Myo () Van Myo () Erçis Myo

Sınıfınız : () 1. Sınıf () 2. Sınıf
Mezun Olunan Lise : () Genel Lise () Ticaret Lisesi () Diğer
Muhasebe Alanındaki Değişimleri Takip Etme: () Çok () Orta () Nadiren () Az

() Hiç

Tercih Sırası : () İlk Tercih () 2 ve Sonrası

	İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
DERİN ÖĞRENME	1. Çalışmanın bana derin bir haz verdiğini düşünürüm.					
	2. Çalışmamdan memnun kalmadan önce konuyla ilgili kendi çıkarımlarımı oluşturabilmem için o konu üzerinde yeterince çalışma yapmam gerektiğini düşünürüm.					
	3. Bence her konu içine girince çok ilginç olabilir.					
	4. Birçok yeni konuyu ilginç bulurum ve bunlarla ilgili daha çok bilgi edinmeye çalışarak fazladan zaman harcarım.					

YÜZEYSEL ÖĞRENME	5. Akademik konuları çalışmak iyi bir roman veya bir film kadar heyecan verebilir.					
	6. Önemli konuları tamamen anlayıncaya kadar bu konularda kendimi test ederim.					
	7. Derslerime çok çalışıyorum; çünkü materyalleri ilginç buluyorum.					
	8.Boş vaktimin çoğunu farklı derslerde tartışılan ilginç konular hakkında daha fazla bilgi bulmak için harcarım.					
	9. Çoğu derse kafamda yanıtlanmasını istediğim sorularla gelirim.					
	10. Derslerde önerilen kaynakların çoğuna bir göz atmaya önem veririm.					
	11. Amacım mümkün olduğu kadar az çalışarak dersi geçmektir.					
	12. Yalnızca derste verilenleri veya derste belirtilen yerleri ciddiyle çalışırım.					
	13. Dersleri çok ilginç bulmuyorum, bu nedenle çalışmamı en az düzeyde tutuyorum.					
	14. Bazı konuları anlamasam bile üstüne tekrar tekrar giderek, ezberleyerek öğrenirim.					
AKADEMİK MOTİVASYON	15.Anahtar bölümleri anlamaktan ziyade, bu bölümleri ezberleyerek birçok sınavdan geçebileceğimi düşünürüm.					
	16. Genellikle çalışmamı sınıfta belirtilenlerle kısıtlarım çünkü fazlasının gereksiz olduğunu düşünürüm.					
	17. Konuları derinlemesine çalışmayı faydasız bulurum. Gereken sadece sınavlardan geçmeye yetecek kadar bir birikim olduğuna göre bu şekilde bir çalışma kafa karıştırıcı ve zaman kaybıdır.					
	18. Öğretim üyeleri, öğrencilerin herkesin sınavda çıkmayacağını bildiği materyalleri çalışmak için önemli ölçüde zaman harcamalarını beklememelidirler.					
	19. Sınavda çıkma olasılığı olmayan öğrenme materyallerine önem vermem.					
	20.Sınavı geçmenin en iyi yolunun olası soruların yanıtlarını hatırlamaya çalışmak olduğunu düşünürüm.					
	21.Öğrendiğim her şey,daha fazlasınıöğrenme merakı doğurur.					
	22.Beni düşünmeye zorlayan konuları daha çok severim.					
	23.Biraz zor olan konularda çalışmak daha çok hoşuma gider.					
	24. Yeni ve farklı konular çalışmak hep hoşuma gitmiştir.					
	25. Sırf daha fazla öğrenmek için kapsamlı ödevler hazırlarım.					
	26.Yeni bir şey öğrenmek beni heyecanlandırır.					
	27.Zor bir konuyla karşılaştığımda,bunu anlamak için uğraşmak bana keyif verir.					
	28.Eğer ders kitabımda herhangi bir konuyla ilgili yeterli bilgiyi bulamamışsam hemen başka kitaplara da bakarım.					
	29. Derse başlar başlamaz derse kafamı veririm.					
	30.Öğrendiğim şeyleri okulun dışında da kullanabilmek için fırsatlar ararım.					
	31. Okulda öğretilen şeyler benim dikkatimi çekmiyor.					
	32.Geriye dönüp baktığımda ne kadar çok şey öğrendiğimi görünce sevinirim.					
	33.Dersler ve öğrenme konusunda sınıftaki diğer öğrencilerden daha istekli olduğumu düşünürüm.					
	34. Seçme şansım olduğunda genellikle beni uğraştıracak ödevleri seçerim.					
	35.Kendime koyduğum hedefler çok çalışma ve uzun zaman isteyen hedeflerdir.					
	36.Bazen kendimi derse öyle kaptırırm ki,dersin bu kadar erken bittiğine şaşırırm.					
	37. Öğrendiklerimle başkalarına yardım etmekten hoşlanırım.					
	38. Karşılığında not verilmeyecek olsa da bir şeyi öğrenmek için çokca çalıştığım olur.					
	39. Bir şey öğreniren saatlerin nasıl geçtiğini fark etmediğim çok zaman olmuştur.					
	40. Çoğu zaman sınavlarda zevkli bir bulmaca çözüyormüş gibi hissederim .					